

FOLIUM CLASSICUM

Nro 88

16.9.2015

Sunoikisis DC – liittouma klassisten kielten opettamiseksi

Marja Vierros ja Timo Korkiakangas

Thukydides käyttää *Peloponnesolaissodateoksessaan* sanaa συνοικισις kuvaamaan pienten kaupunkivaltioiden liittoumaa (3.3.1.). Osallistuimme helmikuussa Leipzigin yliopistossa järjestettyyn Sunoikisis DC 2015 -suunnittelutapaamiseen. Kyseessä on Leipzigin yliopiston Digital Classics – koulutusohjelman aloite, joka liittyy Harvardin yliopiston jo 20 vuotta sitten alkuunpanemaan konseptiin. Harvardissa Center for Hellenic Studies ryhtyi tarjoamaan yhteistä opetusta useissa pienemmissä yliopistoissa. Etuna on opiskelijoiden tutustuttaminen muiden yliopistojen opettajiin, oppilaisiin sekä opetusmenetelmiin. Opettajille tietysti kyse on myös opetusvastuun jakamisesta ja monenlaisen asiantuntijuuden yhdistämisestä opetuksessa.

Leipzigissa tätä mallia on nyt ryhdytty kehittämään digitaalisten työkalujen kautta joita on tarjolla klassikoille jo runsain mitoin. Tarkoituksena oli suunnitella Sunoikisis Europe, mutta koska mukaan on tullut maita Euroopan ulkopuoleltakin, mm. Brasiliasta, ohjelma on nyt yksinkertaisesti nimeltään Sunoikisis Digital Classics (An International Consortium of Digital Classics Programs). Helmikuun suunnittelukokouksessa esiteltiin digitaalisia työkaluja, Digital Classics -projekteja ja lopuksi laadittiin kurssisuunnitelma ensimmäiselle kurssille, joka toteutettiin keväällä 2015 (huhtikuusta heinäkuuhun). Aiheena kurssilla oli mikäpä muu kuin Thukydides ja Peloponnesolaisodot. Kreikankielisten tekstien rinnalle tulee myöhemmin myös latina.

Opetus toimii siten, että jokaisessa yliopistossa, jossa on kurssille osallistuvia opiskelijoita, on myös paikallinen opettaja,

joka ohjaa oppimista kaikille yhteisten verkkotapaamisten välillä ja on myös vastuussa omien opiskelijoidensa arvosanoista kotilaitoksen käytäntöjen mukaan. Mahdolliset kiinnostuneet opiskelijat yliopistoista, joissa ei ole heille tähän opettajaa, voivat kenties osallistua kuunteluoppilaina, mutta eivät voi saada suoritusta. Opetusperiodin aikana on siis yhteisiä verkkoympäristössä tapahtuvia tapaamisia (Google Hangouts), jolloin joku mukana olevista opettajista luennoi ja toisaalta keskustellaan tapaamisten välillä tehdyistä tehtävistä.

Tehtävät voivat vaihdella paljon riippuen opiskelijoiden valmiuksista ja kiinnostuksen kohteista. Kurssi pohjautuu tukevasti Perseids-alustalle (Tufts University), johon Helsingin yliopiston opiskelijatkin tutustuivat Digiklassikko-kurssillamme syksyllä 2014. Perseids tarjoaa monipuolisia työkaluja tekstien, piirtokirjoitusten ja muiden lähteiden kanssa työskentelemiseen. Sen kautta voi esimerkiksi linkittää alkuperäistekstin sanoja käännökseen (mikä käännöksen sana/ilmaus vastaa mitäkin alkutekstin sanaa/ilmausta), joka voi olla kieltä opettelevalle hyödyllistä. Nämä linkitykset tallentuvat alustalle, ja myös muut pääsevät niitä tarkastelemaan. Verratessaan erikielisiä käännöksiä opiskelijat oppivat näkemään, miten eri tavoin kreikan- ja latinankielisiä tekstejä voidaan tulkita. Teksteistä voi toki myös luoda omia käännöksiä ja kommentoida niitä.

Kielen opiskelussa erittäin hyödylliseksi on osoittautunut tekstien kielellinen annotointi, joka toimii Perseids-alustaan kuuluvassa Arethusa-ohjelmassa. Arethusassa sanoille annetaan täydellinen morfologinen

analyysi: kone tarjoaa kaikki mahdolliset vaihtoehdot ja annotoijan eli opiskelijan pitää valita niistä oikea. Sen lisäksi voidaan analysoida sanojen syntaktiset suhteet dependenssieliopin mukaan. Tuloksena on lauseen syntaktinen puukuvain. Tämän lisäksi Arethusassa on Smythen kielioppiin perustuva semanttisen analyysin mahdollisuus, eli opiskelija voi vaikka määritellä minkä tyyppisiä genetivejä tekstissä milloinkin esiintyy. On opettajan päätettävissä millä vaativuustasolla liikutaan, halutaanko esimerkiksi vain morfologinen analyysi, ei muuta. Annotointeja voi tarpeen vaatiessa myös ohjelman kautta verrata opettajan laatimaan "oikeaan vastaukseen" (gold standard). Perseids-alustalla yhteisön toimintatapa voidaan määritellä tarpeiden mukaan: esimerkiksi näkeekö opiskelijan lähettämän vastauksen vain opettaja vai kaikki osallistujat ja ketkä voivat kommentoida. Opiskelijoiden tuottamien morfosyntaktisten analyysien syntaktista kompleksisuutta voidaan seurata automaattisesti, mikä kertoo karkeasti kunkin opiskelijan kielellisen analysointikyvyn tasosta. Menetelmällä on toki muitakin sovelluksia.

Kielenoppimisen lisäksi monet muut aspektit ovat mukana. Pelagios-projektin myötä tekstissä olevat paikat voidaan liittää karttapohjaan ja niistä voidaan analysoida kontakteja, reittejä ja verkostoja. Arkeologia

ja piirtokirjoitukset tulivat tämän vuoden kurssilla mielenkiintoisesti mukaan, kun osa opettajista ja kurssilaisista oli Thasoksella kurssin aikana; siellä olevien piirtokirjoituksen kanssa työskentely antoi myös muualla sijaitseville opiskelijoille kenttätöön tuntua. Mahdollisuuksia tuli kurssisuunnittelun aikana esiin niin paljon, että niistä riittää tuleville vuosillekin. Toivomme, että suomalaisissakin yliopistoissa henkilökunta innostuisi lähtemään tähän mukaan, jolloin opiskelijamme saisivat inspiraatiota siitä, mitä muualla tehdään, kokemuksia verkkooppimisesta ja ennen kaikkea kontakteja muihin oman alansa opiskelijoihin ja opettajiin ympäri maailmaa. Esiin tosin nousi yksi yhteistä toteutusta hankaloittava tekijä: akateemisten kalenterien suuret erot eri maissa. Suomen yliopistoissa ei ole nykyisen lukukausijaon puitteissa helppoa järjestää kursseja, joka kestää huhtikuusta heinäkuuhun.

Tapaamisen ohjelma:

[http://www.dh.uni-](http://www.dh.uni-leipzig.de/wo/wokshops-)

[leipzig.de/wo/wokshops-](http://www.dh.uni-leipzig.de/wo/wokshops-)

[seminars/sunoikisis-de-2015/](http://www.dh.uni-leipzig.de/wo/wokshops-)

Harvardin Sunoikisiksen sivut:

<http://wp.chs.harvard.edu/sunoikisis/>

Perseids:

<http://sites.tufts.edu/perseids/>